

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA POLITYKI SPOŁECZNEJ ¹⁾**

z dnia 18 października 2004 r.

w sprawie rodzin zastępczych

(Dz.U. z 2004 r., Nr 233, poz. 2344)

Na podstawie art. 78 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 i Nr 99, poz. 1001) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób i zakres współdziałania powiatowego centrum pomocy rodzinie, zwanego dalej „centrum pomocy”, z rodzinami zastępczymi;
- 2) tryb przygotowywania kandydatów do pełnienia funkcji i szkolenia rodzin zastępczych ze szczególnym uwzględnieniem niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych oraz zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych;
- 3) zakres programowy szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, prowadzenia placówek rodzinnych oraz rodzin zastępczych, w tym zakres programowy dla zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych oraz tryb zatwierdzenia programów szkolenia rodzin zastępczych;
- 4) zakres współdziałania centrum pomocy z sądem;
- 5) wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 78 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”;
- 6) szczegółowe warunki finansowania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w tym także przebywającego poza rodziną zastępczą;
- 7) szczegółowe warunki wynagradzania zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych;
- 8) warunki i szczegółową wysokość odpłatności rodziców za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych.

§ 2. 1. Centrum pomocy przygotowuje rodzinę zastępczą na przyjęcie dziecka przez:

- 1) udzielenie szczegółowych informacji o dziecku i jego sytuacji rodzinnej oraz zapewnienie, w miarę potrzeby, kontaktu z dzieckiem przed umieszczeniem go w tej rodzinie;
 - 2) udzielenie informacji o specyficznych potrzebach dziecka, w tym o orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczeniu o potrzebie udziału w zajęciach rewalidacyjno – wychowawczych oraz konieczności objęcia dziecka pomocą profilaktyczno – wychowawczą lub resocjalizacyjną.
2. Centrum pomocy, w przypadkach tego wymagających, udziela rodzinie zastępczej, informacji o konieczności uzyskania porady w poradni psychologiczno – pedagogicznej lub w innej poradni specjalistycznej.

§ 3. 1. Centrum pomocy udziela rodzinie zastępczej wsparcia w rozwiązywaniu zgłaszanych przez tę rodzinę problemów oraz gromadzi informacje o istotnych sprawach dotyczących dziecka, w szczególności o:

- 1) stanie zdrowia dziecka;
- 2) postępach w nauce;
- 3) trudnościach wychowawczych, w tym o samowolnym oddaleniu się dziecka z rodziny zastępczej trwającym dłużej niż 24 godziny;
- 4) trudnościach w sprawowaniu opieki nad dzieckiem;
- 5) przerwie w sprawowaniu osobistej opieki nad dzieckiem, jeżeli przerwa trwa dłużej niż jeden miesiąc, oraz o osobie lub instytucji, która w tym czasie sprawuje opiekę nad dzieckiem.

2. Centrum pomocy dba o podtrzymywanie więzów emocjonalnych łączących dziecko z rodzicami biologicznymi i innymi osobami bliskimi dziecku.

§ 4. 1. Centrum pomocy kieruje kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej na szkolenie, o którym mowa w art. 83 ust. 1 ustawy .

2. Centrum pomocy rozpatrując oferty kandydatów do pełnienia funkcji niespokrewnionej z dzieckiem zawodowej rodziny zastępczej bierze pod uwagę w szczególności :

- 1) predyspozycje psychofizyczne kandydatów do pełnienia tej funkcji w zależności od typu rodziny zastępczej;
- 2) umiejętności niezbędne w opiece nad dziećmi o szczególnych potrzebach;
- 3) doświadczenie w pracy z dziećmi o szczególnych potrzebach;
- 4) informacje pozwalające na ocenę funkcjonowania kandydatów w środowisku lokalnym;
- 5) warunki mieszkaniowe kandydatów pozwalające na przyjęcie dziecka o szczególnych potrzebach.

§ 5. W zakresie programowym szkolenia dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych uwzględnia się zarówno w wymiarze godzin, jak i w doborze problematyki oraz metod szkolenia, specyfikę zadań opiekuńczo - wychowawczych dla poszczególnych typów zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych.

§ 6. 1. Zakres programowy szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, prowadzenia placówek rodzinnych oraz rodzin zastępczych obejmuje:

- 1) elementy prawa rodzinnego dotyczące praw dziecka;
- 2) wybrane elementy pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej, z uwzględnieniem problemów dotyczących rozwoju dziecka wychowywanego poza rodziną naturalną i wpływu sytuacji kryzysowych, w tym występowania przemocy w rodzinie, na zachowanie i rozwój dziecka;
- 3) wiedzę i umiejętności rozpoznania oraz oceny sytuacji dziecka;
- 4) doskonalenie umiejętności opiekuńczych, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stwarzających trudności wychowawcze oraz pokonywania trudności związanych z kompensacją opóźnień rozwojowych dziecka;
- 5) podstawową wiedzę o uzależnieniach i ich wpływie na dziecko i rodzinę;
- 6) zagadnienia organizacji opieki nad dzieckiem i możliwości uzyskania wsparcia w wychowywaniu dzieci;
- 7) zasady finansowania rodzin zastępczych;
- 8) informacje o zadaniach i kompetencjach centrum pomocy w sprawach dotyczących rodzin zastępczych oraz o możliwości udzielania wsparcia w wychowaniu dziecka przez centrum pomocy lub przez wyspecjalizowane placówki;
- 9) podstawy wiedzy o rozwoju fizjologicznym i zdrowiu dziecka, profilaktyce prozdrowotnej, objawach sygnalizujących choroby i postępowaniu w takich przypadkach, a także rozpoznawaniu objawów występowania u dziecka szkodliwych dla dziecka uzależnień.

2. Zakres programowy szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych jest poszerzony o zagadnienia dotyczące specyficznych potrzeb dzieci przyjmowanych do tych rodzin.

3. Zakres programowy szkolenia dla kandydatów na zawodowe niespokrewnione z dzieckiem specjalistyczne rodziny zastępcze, które będą opiekować się dziećmi niedostosowanymi społecznie obejmuje również:

- 1) wybrane zagadnienia z zakresu metod i zasad oddziaływań resocjalizacyjnych i terapeutycznych;
 - 2) wybrane zagadnienia z zakresu patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem wpływu przemian cywilizacyjnych na zachowanie patologiczne dzieci i młodzieży oraz związaną z tym konieczność odpowiedniego dostosowania metod profilaktyki społecznej;
 - 3) podstawy wiedzy o zasadach odpowiedzialności nieletnich, zasadach i trybie postępowania przed sądem rodzinnym i nieletnich oraz kuratorami sądowymi.
4. Zakres programowy szkolenia dla kandydatów na zawodowe niespokrewnione z dzieckiem specjalistyczne rodziny zastępcze, które będą opiekować się dziećmi z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji obejmuje ponadto:
- 1) wybrane zagadnienia z zakresu wczesnej diagnostyki, interwencji i wspomagania jako kompleksowej wielospecjalistycznej pomocy dziecku niepełnosprawnemu;

- 2) zagadnienia dotyczące procesu rozwojowego oraz metod rewalidacji i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
 - 3) informacje o organizacjach i instytucjach wspierających oraz udzielających specjalistycznej pomocy rodzinom wychowującym dzieci z różnego rodzaju dysfunkcjami.
5. Zakres programowy szkolenia zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego, obejmuje ponadto zagadnienia dotyczące adaptacji do nowej sytuacji, a także sposobu przygotowania dziecka i rodziny zastępczej do krótkiego pobytu dziecka w tej rodzinie.

§ 7. 1. Podmiot ubiegający się o zatwierdzenie programu szkolenia dla rodzin zastępczych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia placówek rodzinnych składa wniosek o zatwierdzenie tego programu do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

2. Wniosek zawiera:

- 1) nazwę i określenie podmiotu ubiegającego się o zatwierdzenie programu;
- 2) informacje o dotychczasowej działalności podmiotu ubiegającego się o zatwierdzenie programu, posiadanym doświadczeniu w pracy z rodzinami zastępczymi oraz w zakresie prowadzonych szkoleń.

3. Do wniosku dołącza się program określający szczegółowe cele szkolenia, czas przeznaczony na realizację poszczególnych tematów oraz metody szkolenia uwzględniające specyfikę zadań opieki i wychowania, a także wykaz wykładowców prowadzących szkolenie z określeniem ich kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego.

4. Podmiot realizujący szkolenia ewidencjonuje osoby uprawnione do prowadzenia szkoleń.

§ 8. 1. Centrum pomocy współpracuje z sądem opiekuńczym.

2. Centrum pomocy informuje właściwy sąd opiekuńczy o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz sytuacji rodziny naturalnej dziecka co najmniej raz w roku, w oparciu o przeprowadzony rodzinny wywiad środowiskowy.

3. W przypadku stwierdzenia ustania przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej centrum pomocy informuje sąd opiekuńczy o możliwości powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

4. W przypadku określonym w art. 73 ust. 4 ustawy, centrum pomocy informuje sąd opiekuńczy o innych kandydatach na rodzinę zastępczą bądź placówkę opiekuńczo – wychowawczą odpowiednią dla dziecka.

§ 9. 1. Wysokość pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 78 ust. 4 ustawy, na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, wynosi miesięcznie w przypadku dziecka:

- 1) do 7 lat – 60% podstawy, o której mowa w art. 78 ust. 2 ustawy, zwanej dalej „podstawą”;
- 2) do 7 lat, posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności – 80% podstawy;
- 3) od 7 do 18 lat, posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności – 60% podstawy;
- 4) od 7 do 18 lat, umieszczonego w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002r. Nr 11, poz. 109, z późn. zm.²⁾) – 60% podstawy;
- 5) od 7 do 18 lat, posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności i umieszczonego w rodzinie zastępczej na podstawie ustawy, o której mowa w pkt 4 – 80% podstawy.

2. Jeżeli dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej posiada dochód, o którym mowa w art. 6 pkt 2 ustawy, kwotę pomocy pieniężnej ustaloną na podstawie ust. 1 pomniejsza się o kwotę odpowiadającą 50% dochodu dziecka, z tym że pomoc pieniężna nie może być niższa niż 20 % podstawy.

§ 10. Pomoc pieniężną, o której mowa w art. 78 ust. 3 i 4 ustawy, przyznaje się za okres pobytu dziecka:

- 1) w rodzinie zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, rodzinie zastępczej niespokrewnionej z dzieckiem oraz zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnej i specjalistycznej rodzinie zastępczej, począwszy od dnia ustanowienia rodziny zastępczej;
- 2) w zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, począwszy od dnia, w którym dziecko zostało faktycznie umieszczone w tej rodzinie o charakterze pogotowia rodzinnego

- nie wcześniej jednak niż od miesiąca złożenia wniosku.

§ 11. W razie niemożności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, o której mowa w art. 72 ust. 4 ustawy, rodzina zastępcza otrzymuje pomoc pieniężną w wysokości:

- 1) 20% pomocy pieniężnej ustalonej na podstawie art. 78 ust. 3 ustawy - w okresie pobytu dziecka w domu pomocy społecznej;
- 2) 20% pomocy pieniężnej ustalonej na podstawie art. 78 ust. 3 ustawy - w okresie pobytu dziecka w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym lub w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, w przypadku gdy rodzina zastępcza nie ponosi kosztów pobytu dziecka w ośrodku.

§ 12. Zawodowa niespokrewniona z dzieckiem wielodzietna lub specjalistyczna rodzina zastępcza otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości do 120% podstawy, nie mniej jednak niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę.

§ 13. 1. Zawodowa niespokrewniona z dzieckiem rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego w okresie pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka otrzymuje miesięcznie wynagrodzenie w wysokości 80% podstawy.

2. Zawodowa niespokrewniona z dzieckiem rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego z dniem przyjęcia pierwszego dziecka otrzymuje miesięcznie wynagrodzenie w wysokości 120% podstawy.

3. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 2, zwiększa się o 20% podstawy, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w § 9.

4. Starosta może, za zgodą zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, rozliczać zwiększenie wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3, w okresach trzymiesięcznych.

§ 14. 1. W przypadku gdy jedno z rodziców płaci alimenty na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, drugie z rodziców ponosi odpłatność za jego pobyt do wysokości udzielanej na dziecko miesięcznej pomocy pieniężnej.

2. W przypadku gdy jedno z rodziców nie żyje i dziecko otrzymuje z tego tytułu rentę rodzinną, drugie z rodziców ponosi odpłatność za jego pobyt do wysokości udzielanej na dziecko miesięcznej pomocy pieniężnej.

3. W przypadku gdy jedno z rodziców nie żyje, a dziecko nie otrzymuje z tego tytułu renty rodzinnej, drugie z rodziców ponosi odpłatność za jego pobyt do wysokości odpowiadającej połowie kwoty udzielanej na dziecko miesięcznej pomocy pieniężnej.

4. Rodzice, którzy płacą alimenty na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, nie ponoszą odpłatności.

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 9 ust. 1 pkt 2,3 i 5, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 maja 2004r.³⁾

1) Minister Polityki Społecznej – kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 2004r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 134, poz. 1432).

2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002r. Nr 58, poz. 542 oraz z 2003r. Nr 137, poz. 1304 i Nr 223, poz. 2217.

3) Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia utraciło moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 września 2001r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz.U. Nr 120 poz. 1284), zachowane w mocy na podstawie art. 159 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 i Nr 99, poz. 1001).